

PARLAMENT EUROPEJSKI: ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE

Organizację i funkcjonowanie Parlamentu Europejskiego określa jego Regulamin. Działaniami Parlamentu kierują organy polityczne, komisje, delegacje i grupy polityczne.

PODSTAWA PRAWNA

- Artykuł 14 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 223, 224, 226, 229, 231 i 232 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- [Regulamin Parlamentu Europejskiego](#).

CZŁONKOWIE I SKŁAD

Ogólne zasady dotyczące składu Parlamentu Europejskiego zostały określone w art. 14 ust. 2 TUE, który stanowi, że Rada Europejska przyjmuje jednomyślnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i po uzyskaniu jego zgody, decyzję określającą skład Parlamentu Europejskiego. Stanowi on również, że w skład Parlamentu wchodzi nie więcej niż 751 przedstawicieli obywateli UE (750 posłów i przewodniczący). Ponadto reprezentacja obywateli ma charakter „degresywnie proporcjonalny”, z minimalnym progiem sześciu członków na państwo członkowskie. Żadne państwo członkowskie nie może mieć więcej niż 96 mandatów.

Pojęcie degresywnej proporcjonalności oznacza, że chociaż łączna liczba mandatów przydzielana jest na podstawie liczby ludności danego państwa członkowskiego, państwa członkowskie o większej liczbie ludności zgadzają się być niedostatecznie reprezentowane w celu faworyzowania większej reprezentacji mniej zaludnionych państw członkowskich: im większy kraj, tym mniejsza liczba mandatów w stosunku do liczby ludności. Koncepcja ta została dokładniej zdefiniowana w kolejnych decyzjach Rady Europejskiej podejmowanych na mocy art. 14 ust. 2 TUE od czasu wejścia w życie traktatu lizbońskiego.

Zaplanowane wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE wymusiło przemyślenie sposobu ponownego rozdziału 73 mandatów tego kraju. Na wniosek Parlamentu^[1] Rada Europejska przyjęła w dniu 28 czerwca 2018 r. decyzję ustanawiającą skład

[1] [Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 13 czerwca 2018 r. w sprawie projektu decyzji Rady Europejskiej ustanawiającej skład Parlamentu Europejskiego \(Teksty przyjęte, P8_TA\(2018\)0249\)](#).

Parlamentu Europejskiego po wyborach w 2019 r.^[2] Łączna liczba mandatów została zmniejszona z 751 do 705, przy czym niektórym państwom członkowskim przyznano dodatkowe mandaty. Liczba posłów do Parlamentu Europejskiego, którzy wybierani są w poszczególnych państwach członkowskich, przedstawia się następująco: Niemcy – 96; Francja – 79; Włochy – 76; Hiszpania – 59; Polska – 52; Rumunia – 33; Holandia – 29; Belgia, Grecja, Węgry, Portugalia, Szwecja i Republika Czeska – 21; Austria – 19; Bułgaria – 17; Finlandia, Dania i Słowacja – 14; Irlandia – 13; Chorwacja – 12; Litwa – 11; Łotwa i Słowenia – 8; Estonia – 7; Cypr, Luksemburg i Malta – 6. Jednakże art. 3 ust. 2 tej decyzji stanowi również, że jeżeli Zjednoczone Królestwo nadal będzie państwem członkowskim na początku kadencji 2019-2024 (tj. w czerwcu 2019 r.), liczba posłów do PE przypadających na państwo członkowskie pozostanie taka sama jak w poprzedniej kadencji^[3], do czasu, gdy wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE stanie się prawnie skuteczne.

Po każdym wyborach Parlament zbiera się, bez konieczności zwoływania go, w pierwszy wtorek po upływie miesiąca od zakończenia okresu wyborczego (akt z dnia 20 września 1976 r.^[4]). Zgodnie z art. 229 ust. 1 TFUE Parlament zbiera się z mocy prawa w drugi wtorek marca każdego roku.

ORGANIZACJA

A. Przewodniczący

Zgodnie z Regulaminem przewodniczący Parlamentu wybierany jest spośród posłów do Parlamentu na odnawialną kadencję wynoszącą dwa i pół roku (art. 19). Przewodniczący reprezentuje Parlament na zewnątrz oraz w jego stosunkach z innymi instytucjami UE. Przewodniczący nadzoruje debaty na posiedzeniu plenarnym i czuwa nad przestrzeganiem Regulaminu Parlamentu. Podczas otwarcia każdego posiedzenia Rady Europejskiej przewodniczący Parlamentu Europejskiego przedstawia stanowisko i kwestie zajmujące uwagę Parlamentu związane z punktami porządku obrad i innymi tematami. Po przyjęciu budżetu UE przez Parlament przewodniczący podpisuje budżet, umożliwiając jego wykonanie. Przewodniczący Parlamentu i przewodniczący Rady podpisują wszystkie akty legislacyjne przyjęte w ramach zwykłej procedury ustawodawczej. Przewodniczącego może zastąpić jeden z 14 wiceprzewodniczących (art. 23).

B. Posiedzenia plenarne

Posiedzenia plenarne to Parlament Europejski sensu stricto, a posiedzeniom tym przewodniczy przewodniczący. Parlament zbiera się co miesiąc (z wyjątkiem sierpnia) na sesji miesięcznej w Strasburgu trwającej cztery dni, od poniedziałku do czwartku. Dodatkowe posiedzenia odbywają się w Brukseli. Sesja miesięczna składa się z posiedzeń dziennych (art. 145 ust. 3). Miejsca w sali obrad plenarnych przydzielane są posłom w oparciu o przynależność polityczną, od

[2][Decyzja Rady Europejskiej \(UE\) 2018/937 z dnia 28 czerwca 2018 r. ustanawiająca skład Parlamentu Europejskiego \(Dz.U. L 165 I z 2.7.2018, s. 1\).](#)

[3][Zob. art. 3 decyzji Rady Europejskiej z dnia 28 czerwca 2013 r. ustanawiającej skład Parlamentu Europejskiego \(Dz.U. L 181 z 29.6.2013, s. 57\).](#)

[4]Akt dotyczący wyborów przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich z dnia 20 września 1976 r. (Dz.U. L 278 z 8.10.1976).

lewej do prawej strony, za porozumieniem z przewodniczącymi grup politycznych. Przewodniczący otwiera posiedzenie, czasami składając wyrazy uznania lub wygłaszając przemówienie na aktualny temat. Przewodniczący wykonuje to zadanie przy pomocy 14 wiceprzewodniczących, którzy mogą przejąć prowadzenie posiedzenia. Komisja Europejska i Rada Unii Europejskiej biorą udział w posiedzeniach w celu ułatwienia współpracy między instytucjami w procesie podejmowania decyzji. Na wniosek Parlamentu przedstawiciele tych dwóch instytucji mogą zostać wezwani do złożenia oświadczeń lub przedstawienia informacji na temat ich działalności.

C. Organy polityczne

Organy polityczne Parlamentu obejmują Prezydium (art. 24 – przewodniczący i 14 wiceprzewodniczących), Konferencję Przewodniczących (art. 26 – przewodniczący i przewodniczący grup politycznych), pięciu kwestorów (art. 28 – odpowiedzialnych za sprawy administracyjne i finansowe posłów), Konferencję Przewodniczących Komisji (art. 29) oraz Konferencję Przewodniczących Delegacji (art. 30). Przewodniczący, wiceprzewodniczący i kwestorzy, a także przewodniczący komisji i delegacji są wybierani na okres dwóch i pół roku (art. 19).

D. Komisje i delegacje

Posłowie zasiadają w 20 komisjach, 2 podkomisjach oraz 39 delegacjach (delegacjach międzyparlamentarnych, delegacjach do wspólnych komisji parlamentarnych, delegacjach do komisji współpracy parlamentarnej oraz delegacjach do wielostronnych zgromadzeń parlamentarnych)^[5]. Parlament wysyła również delegację do wspólnego zgromadzenia utworzonego na mocy umowy zawartej pomiędzy państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) a UE^[6]. Parlament może również ustanawiać komisje specjalne (art. 197 Regulaminu) lub komisje śledcze (art. 226 TFUE i art. 198 Regulaminu).

Zgodnie z art. 204 Regulaminu Parlamentu Europejskiego każda komisja lub delegacja wybiera własne prezydium, w którego skład wchodzi przewodniczący i maksymalnie czterech wiceprzewodniczących.

E. Grupy polityczne

Posłowie nie obradują w delegacjach narodowych, lecz w grupach ponadnarodowych w zależności od orientacji politycznej. Na mocy Regulaminu grupa polityczna musi składać się z posłów wybranych z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich i liczyć co najmniej 25 członków (art. 32 Regulaminu). Grupy polityczne odbywają regularne posiedzenia w tygodniu poprzedzającym sesję miesięczną oraz w tygodniach sesyjnych, a także organizują seminaria w celu określenia głównych zasad prowadzonej działalności. Niektóre grupy polityczne odpowiadają ponadnarodowym partiom politycznym działającym na szczeblu UE.

F. Europejskie partie i fundacje polityczne

Parlament zaleca stworzenie otoczenia, które będzie sprzyjało rozwojowi prawdziwie europejskich partii i fundacji politycznych, w tym poprzez przyjęcie przepisów

[5] Liczba członków komisji jest określona w ust. 1 [decyzji Parlamentu Europejskiego z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie składu liczbowego komisji \(Dz.U. C 224 z 21.6.2016, s. 34\)](#).

[6] Zob. [art. 17 umowy z Kotonu zmienionej w Wagadugu dnia 22 czerwca 2010 r.](#)

ramowych. Art. 224 TFUE stanowi podstawę prawną przyjęcia, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, statutu partii politycznych na szczeblu europejskim oraz przepisów dotyczących ich finansowania. W 2003 r. ustanowiono system finansowania europejskich partii politycznych, który umożliwił tworzenie fundacji politycznych na szczeblu UE^[7]. W odpowiedzi na niektóre nadużycia zasady te zostały niedawno zmienione rozporządzeniem (UE, Euratom) 2018/673 z dnia 3 maja 2018 r.^[8] w celu wzmocnienia europejskiego wymiaru europejskich partii politycznych, zapewnienia bardziej sprawiedliwego podziału środków finansowych i poprawy egzekwowania przepisów.

Obecnie w Unii Europejskiej działają następujące partie: Europejska Partia Ludowa (EPP), Partia Europejskich Socjalistów (PES), Porozumienie Liberalów i Demokratów na rzecz Europy (ALDE), Europejska Partia Zielonych (EGP), Sojusz Konserwatystów i Reformatorów w Europie (ACRE), Partia Europejskiej Lewicy (EL), Demokraci UE (EUD), Europejska Partia Demokratyczna (EDP), Wolne Przymierze Europejskie (EFA), Europejski Sojusz na rzecz Wolności (EAF), Sojusz Europejskich Ruchów Narodowych (AEMN), Europejski Chrześcijański Ruch Polityczny (ECPM) i Sojusz na rzecz Demokracji Bezpośredniej w Europie (ADDE). Ponadnarodowe partie działają w ścisłej współpracy z odpowiadającymi im grupami politycznymi w Parlamencie Europejskim.

Niektóre z najważniejszych europejskich fundacji politycznych to: Ośrodek Studiów Europejskich im. Wilfrieda Martensa, Fundacja Studiów Europejskich i Postępu, Europejskie Forum Liberalne, Europejska Fundacja Zielonych, Instytut Europejskich Demokratów, Zmienić Europę oraz Nowy Kierunek – Fundacja na rzecz Reformy w Europie.

W dniu 22 listopada 2012 r. Parlament przyjął rezolucję^[9], w której wezwał europejskie partie polityczne do mianowania kandydatów na przewodniczącego Komisji Europejskiej, aby wzmocnić polityczną legitymację zarówno Parlamentu, jak i Komisji. Ustalenia te zostały wprowadzone w życie przed wyborami w 2014 r., kiedy to główni kandydaci kandydowali po raz pierwszy. W następstwie tych wyborów jeden z głównych kandydatów, Jean-Claude Juncker, został wybrany przez Parlament Europejski na stanowisko przewodniczącego Komisji w dniu 22 października 2014 r. W swojej decyzji z dnia 7 lutego 2018 r. w sprawie przeglądu porozumienia ramowego w sprawie stosunków między Parlamentem i Komisją^[10] Parlament stwierdził, że gotów jest odrzucić każdego kandydata na przewodniczącego Komisji, który nie został wybrany jako główny kandydat („Spitzenkandidat”) danej europejskiej partii politycznej przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.

[7][Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE, Euratom\) nr 1141/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych \(Dz.U. L 317 z 4.11.2014, s. 1\).](#)

[8][Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE, Euratom\) 2018/673 z dnia 3 maja 2018 r. zmieniające rozporządzenie \(UE, Euratom\) nr 1141/2014 w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych \(Dz.U. L 114 z 4.5.2018, s. 1\).](#)

[9][Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. \(Dz.U. C 419 z 16.12.2015, s. 185\).](#)

[10][Decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 lutego 2018 r. w sprawie nowelizacji Porozumienia ramowego w sprawie stosunków między Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską \(Dz.U. C 463 z 21.12.2018, s. 89\).](#)

G. Sekretariat Parlamentu

Sekretariatem Parlamentu Europejskiego kieruje sekretarz generalny, którego powołuje Prezydium (art. 222). O składzie i organizacji sekretariatu również stanowi Prezydium: składa się on obecnie z 12 dyrekcji generalnych oraz Wydziału Prawnego. Jego zadaniem jest koordynowanie prac legislacyjnych oraz organizowanie sesji plenarnych i innych posiedzeń. Zapewnia on również obsługę techniczną, prawną i merytoryczną organom Parlamentu oraz posłom, wspierając ich w wykonywaniu mandatu. Sekretariat odpowiada za obsługę językową wszystkich posiedzeń oraz tłumaczenie dokumentów urzędowych.

FUNKCJONOWANIE

Na mocy Traktatów Parlament jest niezależny w organizowaniu swojej pracy. Uchwala on swój Regulamin, stanowiąc większością głosów swoich członków (art. 232 TFUE). Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Traktatów Parlament Europejski stanowi większością oddanych głosów (art. 231 TFUE). Decyduje on o programie obrad sesji miesięcznych, który obejmuje głównie przyjęcie sprawozdań sporządzonych przez komisje parlamentarne, pytania skierowane do Komisji i Rady, tematyczne i pilne debaty oraz oświadczenia prezydencji. Posiedzenia komisji i obrady plenarne odbywają się publicznie i są transmitowane na żywo w internecie.

SIEDZIBA I MIEJSCA PRACY

Od 7 lipca 1981 r. do dnia dzisiejszego Parlament przyjął szereg rezolucji w sprawie swojej siedziby, wzywając rządy państw członkowskich do wypełnienia obowiązków, które spoczywają na nich na mocy Traktatów i dotyczą ustanowienia jednej siedziby dla instytucji europejskich. Z uwagi na to, że państwa członkowskie przez długi czas tego nie uczyniły, Parlament przyjął szereg decyzji w sprawie swojej organizacji i miejsc pracy (tzn. Luksemburga, Strasburga i Brukseli). W czasie posiedzenia Rady Europejskiej w Edynburgu w dniach 11-12 grudnia 1992 r. rządy państw członkowskich osiągnęły porozumienie w sprawie siedziby instytucji europejskich, na mocy którego:

- Parlament ma siedzibę w Strasburgu, gdzie odbywa się 12 miesięcznych sesji, w tym sesja, na której podejmuje się decyzję o rocznym budżecie UE;
- dodatkowe sesje odbywają się w Brukseli;
- posiedzenia komisji parlamentarnych odbywają się w Brukseli;
- sekretariat Parlamentu oraz jego wydziały wspierające pozostają w Luksemburgu.

Decyzja ta była krytykowana w Parlamencie. Jednakże Trybunał Sprawiedliwości (orzeczenie z dnia 1 października 1997 r. – C-345/95) potwierdził, że siedzibę Parlamentu ustalono zgodnie z obecnym art. 341 TFUE. Treść tej decyzji włączono do traktatu z Amsterdamu, w protokole załączonym do Traktatów.

Chociaż Parlament ubolewał nad tymi decyzjami, został zobowiązany do sporządzania rocznego harmonogramu na podstawie wniosku Konferencji Przewodniczących. Zasadniczo w ciągu roku Parlament odbywa 12 czterodniowych sesji miesięcznych w Strasburgu oraz sześć dwudniowych sesji miesięcznych w Brukseli. Posłowie podjęli

kilka inicjatyw, aby uniknąć posiedzeń w Strasburgu. Na przykład w harmonogramie rocznym na 2012 r. przewidziano dwie dwudniowe sesje miesięczne w Strasburgu w tym samym tygodniu kalendarzowym w październiku, dzięki czemu skrócono łączny czas posiedzeń w Strasburgu o cztery dni. Niemniej jednak po skardze Francji Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że należy organizować dwie pełne sesje miesięczne (sprawa C-237/11), aby zachować zgodność z podjętymi decyzjami.

Na mocy art. 229 TFUE Parlament Europejski może zbierać się na nadzwyczajnych sesjach miesięcznych na wniosek większości wchodzących w jego skład posłów lub na wniosek Rady bądź Komisji. W dniu 18 grudnia 2006 r. Parlament odbył po raz pierwszy dodatkowe posiedzenie plenarne w Brukseli bezpośrednio po posiedzeniu Rady w dniach 14-15 grudnia 2006 r. Od tego czasu praktyka odbywania posiedzeń bezpośrednio po posiedzeniach Rady się ugruntowała.

POSŁOWIE DO PARLAMENTU W ROZBICIU NA GRUPY POLITYCZNE I PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

Pod następującym adresem znajduje się tabela przeglądowa grup politycznych i ich składu: <http://www.europarl.europa.eu/meps/pl/crosstable.html>

Eeva Pavy
04/2019

